

ПЛАНУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В тезах розглянуто сутність планування операційною діяльністю на підприємстві та його особливості під час воєнного стану. Висвітлено основні принципи, які необхідно враховувати при плануванні операційної діяльності під час воєнного стану. Розглянуто етапи управління плануванням операційної діяльності в умовах невизначеності.

Ключові слова: операційна діяльність, планування, виробнича стабільність, стратегія.

Abstract

The theses consider the essence of operational planning at the enterprise and its features during martial law. The main principles that must be taken into account when planning operational activities during martial law are highlighted. The stages of operational planning management under conditions of uncertainty are considered.

Keywords: operational activity, planning, production stability, strategy.

Планування – це процес складання плану діяльності підприємства на майбутній період, а також контроль за його виконанням та корегування в зв'язку зі зміною економічних та політичних обставин як на підприємстві, так і поза його межами [1].

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, яка пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), забезпечує основну частку доходу і є основним джерелом формування цінності підприємства [2].

Планування операційної діяльності підприємства під час воєнного стану вимагає особливої уваги, оскільки є необхідність забезпечувати життєздатність та ефективність роботи підприємства в умовах нестабільності та ризику. Це включає в себе розробку стратегій, спрямованих на збереження виробничої стабільності, врахування економічних, соціальних та політичних факторів, а також адаптацію до викликів, які виникають під час воєнного конфлікту [3].

Умови воєнного стану можуть суттєво впливати на логістичні та виробничі процеси, тому планування операційної діяльності підприємства спрямоване на забезпечення безпеки працівників, мінімізацію ризиків та збитків, які виникають в умовах невизначеності. Важливим елементом є також реінжиніринг бізнес-процесів, щоб оптимізувати функціонування підприємства у нових умовах господарювання. Планування в умовах воєнного конфлікту допомагає підприємствам адаптуватися до непередбачуваних обставин, забезпечуючи стійкість, безпеку та здатність до продовження діяльності в нових умовах господарювання [4].

Планування операційної діяльності підприємства під час воєнного стану має базуватися на таких принципах [5-6]:

- Адаптивності, тобто плани повинні бути готові до змін. Ситуація під час війни може змінюватися дуже швидко, тому плани повинні бути в змозі адаптуватися до нових умов.
- Доступності, тобто плани повинні бути зрозумілими та доступними для всіх працівників. Це необхідно для того, щоб всі працівники знали, що від них очікується в нових умовах, і могли ефективно виконувати свої завдання.
- Залученості, тобто плани повинні розроблятися з урахуванням думки та залученням персоналу підприємства. Це необхідно для того, щоб плани були реалістичними та враховували потреби працівників.

Управління операційної діяльності підприємства під час воєнного стану є складним і відповідальним завданням. Процес цей може бути розділений на кілька етапів, з урахуванням специфіки умов воєнного часу та потреб підприємства в мобілізації та адаптації. Алгоритм етапів

управління плануванням операційної діяльності підприємства під час воєнного стану наведено на рис.1.

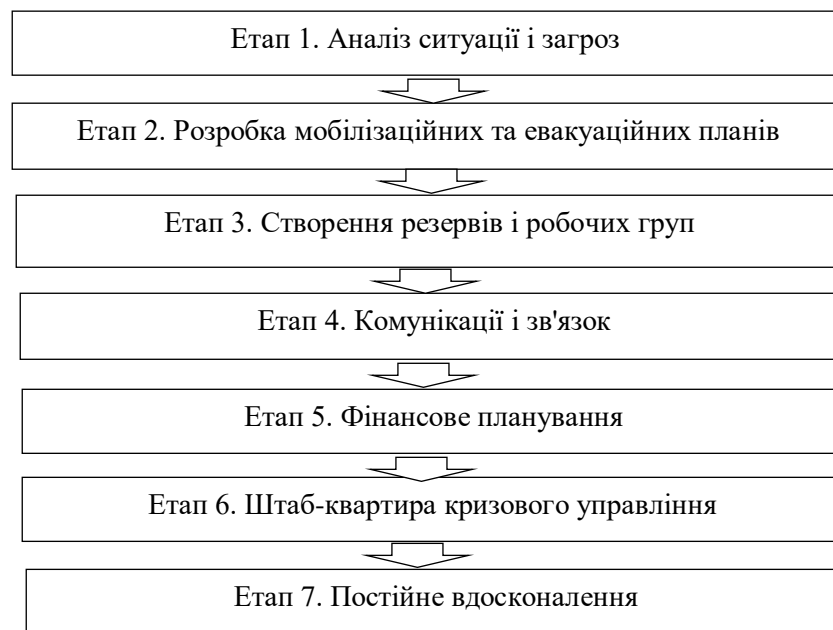

Рис.1 Етапи управління плануванням операційної діяльності підприємства під час воєнного стану

На першому етапі «аналізу ситуації і загроз» необхідно: визначити потенційні ризики та загрози, пов'язаних з воєнним станом, які можуть вплинути на його діяльність, а також оцінити вплив воєнного конфлікту на операційну діяльність підприємства, розробити мобілізаційні та евакуаційні плани пов'язані з перенесенням виробничих потужностей підприємства в більш безпечні місця.

Другий етап «розробка мобілізаційних та евакуаційних планів» передбачає: створення планів, які містити детальні інструкції щодо мобілізацію працівників та ресурсів у воєнних умовах, розробку планів евакуації персоналу та вивезення обладнання з потенційно небезпечних зон та забезпечення безперервності роботи підприємства.

Третій етап «створення резервів і робочих груп» може допомогти підприємству уникнути перерв у діяльності в разі проблем із поставками або доступністю ресурсів. Підприємство має створити резерви сировини, обладнання та інших важливих ресурсів, а також встановити резервні постачальники та постачальників.

Четвертий етап «комунікації і зв'язок» передбачає постійний моніторинг інформації для того, щоб підприємство було в курсі останніх подій і змін у ситуації. Підприємство має стежити за новинами та змінами в політичній та військовій ситуації, а також постійно оновлювати аналіз ризиків.

П'ятий етап «фінансове планування» передбачає: оцінку можливих фінансових втрат та розробку стратегій фінансового управління під час воєнного стану, визначення джерел фінансування для забезпечення стабільності фінансового стану підприємства.

Шостий етап «створення штаб-квартири кризового управління» передбачає: створення штабу кризового управління для координації дій у воєнних умовах, тренування персоналу на випадок воєнного конфлікту та надзвичайних ситуацій. Співпраця з конкурентами може бути корисною в умовах воєнного стану. Підприємства можуть співпрацювати для обміну ресурсами та підтримки, що може допомогти їм вижити та продовжувати роботу.

Сьомий етап «постійне вдосконалення» передбачає: аналіз результатів вправ і симуляцій для постійного вдосконалення планів та процедур, актуалізацію планів відповідно до змін у внутрішній та зовнішній ситуації. Крім того, важливо враховувати законодавчі та регуляторні вимоги, які можуть бути введені у воєнний період, і адаптувати стратегії управління відповідно до цих умов.

Загалом, ці етапи допоможуть підприємству зменшити ризики та забезпечити оптимальну працездатність у складних умовах воєнного стану.

Розвиток підприємства під час воєнного стану це процес, який несе у собі велику кількість невизначеностей та ризиків, проте війна це не перший виклик для підприємств України. Задля

стимулюванню такого розвитку держава надала українським підприємцям ряд можливостей для цього. Перш за все це створення сприятливих умов для внутрішньо переміщених осіб, які включають компенсацію роботодавцю витрат на оплату праці за кожно працевлаштовану особу з числа ВПО, а також тимчасове переміщення підприємств з постраждалих під час війни регіонів до західних областей України, що підтримує та дає можливість і наділі розвиватися підприємствам [7].

Висновки

Планування операційної діяльності підприємства під час воєнного стану вказує на важливість стратегічного та гнучкого підходу до забезпечення стійкості та функціонування в умовах конфлікту. Розробка та реалізація кризового плану, аналіз ризиків, резервування ресурсів та активна співпраця з владою виявляються ключовими елементами успішного вирішення завдань у нестабільних умовах.

Отже, із вищенаведених факторів слід зазначити, що:

- Планування операційної діяльності підприємства під час воєнного стану має базуватися на принципах адаптивності, доступності та залучення.
- Адаптивність планів передбачає готовність до змін.
- Доступність планів означає, що вони повинні бути зрозумілими та доступними для всіх працівників.
- Залучення персоналу означає, що плани повинні розроблятися з урахуванням думки та залученням персоналу підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тимошенко В.М. Планування діяльності підприємства: [конспект лекцій], ХНАМГ 2010. С. 198
2. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. К. : КНЕУ. 2003. С. 554
3. Тарасюк Г. М., Шваб Л. І. Планування діяльності підприємства. Навчальний посібник. Київ: "Каравела", 2003. С. 432
4. Люта А., Лільченко Н. Логістична інфраструктура виробничого підприємства в умовах воєнного стану. Логістика майбутнього: ефективні рішення для торгівлі, 2023, Київ. С.72-74
5. Ячменьова В.М., Османова З.О. Сутність понять «адаптація» та «адаптивність». *Вісник Національного університету «Львівська Політехніка»*, 2010. №684. С. 346–353.
6. Щетініна Л., Рудакова С., Данилевич Н., Полиця З. Управління залученістю персоналу: концепція та оцінювання. *Галицький економічний вісник*. 2021. № 1(68). С. 151-158.
7. Підтримка бізнесу в умовах війни. URL: <https://business.dii.gov.ua/wartime>

Ратушняк Ольга Георгіївна – к.т.н., доцент кафедри економіка підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: ogratushnyak@gmail.com.

Пилипчук Любов Петрівна – студентка групи МФКД-20Б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: pylypchuk0826@gmail.com.

Olga Georgievna Ratushnyak - Ph.D., Associate Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management of the Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ogratushnyak@gmail.com.

Pylypchuk Liubov — student of the MFKD-20B group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: pylypchuk0826@gmail.com.